- *KOLLIZZJONI-*
- *MAIN ROAD U SIDE ROAD USER -*
- *STOP SIGN -*

- KAWZA PROSSIMA TAL-INCIDENT-.

IL-PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. RAYMOND C. PACE LL.D.

Seduta ta' nhar it-Tlieta 29 ta' Marzu 2001

Kawza Numru: 23
Citazzjoni Numru: 1140/95/RCP

Paul Grech

vs

Natasha Pace u b'digriet tat-2 ta' Mejju 1996 George Bonnici ghan-nom u in rappresentanza tad-ditta assikurattrici Middle Sea Insurance Company Limited gie ammess jintervjeni fil-

kawza *in statu et terminis*.

Il-Qorti,

<u>I. PRELIMINARI.</u>

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi fil-5 ta' Jannar *1995* ghal xi s-1.00 a.m., waqt li l-attur kier qed isuq minibus Nru. Y-2215 go Vjal l-Indipendenza, Mosta, din sfat involuta f'incident awtomobilistiku mal-car Peugeot Nru. L-1380 misjuqa mill-konvenuta (Dok. 1);

Illi bhala konsegwenza ta' dan l-incident, l-attur garrab danni ammontanti ghal total ta' elf hames mija hamsa u sittin lira sebgha u disghin centezmu (Lm1,565.97c) skond l-anness survey report markat Dok. 2, u kif jirrizulta mill-hdax-il dokument li qed jigu annessi u markati minn Dok. 3 sa Dok. 13;

Illi ghall-incident u konsegwenzjali danni kienet tahti unikament l-konvenuta minhabba imprudenza, imperizja, negligenza u inosservanza tar-regolamenti;

Illi l-konvenuta, interpellata biex taghmel tajjeb ghad-danni subiti mill-attur, baqghet inadempjenti;

L-istess attur talab li l-konvenuta tghid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:

1. tiddikjaraha unikament responsabbli ghall-incident awtomobilistiku fuq riferit u ghad-danni kollha li b'konsegwenza tal-istess garrab l-attur;

2. tillikwida d-danni tal-attur fl-ammont ta' elf hames mija hamsa u sittin lira sebgha u disghin centezmu (Lm1565.97c) jew ammont verjuri occorrendo bl-opra ta' periti nominandi; u

3. tikkundannaha thallas lill-attur is-somma ta' elf hames mija hamsa u sittin lira sebgha u disghin centezmu (Lm1565.97c) jew dik is-somma li tigi dikjarata bhala dovuta lilu in linea ta' danni.

Bl-ispejjez, komprizi dawk tal-ittra interpellatorja tal-24 ta' Marzu 1995, dawk tal-ittra ufficjali tal-14 ta' Lulju 1995, u dawk tal-ittra ufficjali li ggib id-data tal-lum ghan-notifika tal-assikuraturi tal-konvenuta bl-odjerni proceduri, u bl-imghax legali mid-data tan-notifika tal-ittra ufficjali tal-14 ta' Lulju 1995, kontra l-konvenuta li hija ingunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol 4 sa 14 tal-process;

Rat il-verbal tas-seduti tal-1 ta' Dicembru 1995 u tad-19 ta' Jannar 1996.

Rat in-nota tal-attur tad-29 ta' Marzu 1996 fejn ta' ruhu b'notifikat bl-avviz tal-appuntament tal-kawza.

Rat l-estratt mill-Gazzetta tal-Gvern ta' l-4 ta' April 1996.

Rat ir-rikors tal-24 ta' April 1996 ta' George Bonnici ghan-nom u in rappresentanza tad-ditta assikuratrici Middle Sea Insurance Company Limited u d-digriet tal-Qorti tas-26 ta' April 1996 fejn orndat in-notifika lill-kontro-parti b'erbat ijiem zmien ghar-risposta.

Rat il-verbal tat-12 ta' Marzu 1996 u tat-2 ta' Mejju 1996 fejn Dr J Zammit McKeon ghall-attur informa l-Qorti li hu ma jopponix ghall-intervent fil-kawza tal-Middlesea Insurance Co Ltd. Il-Qorti ghalhekk laqghet it-talba u tat-ghoxrin jum zmien lis-socjeta` ghall-prezentata tal-eccezzjonijiet taghha. Il-kawza giet differita ghall-11 ta' Novembru 1996.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-intervenut fil-kawza tal-21 ta' Mejju 1996 (fol 37) fejn gie eccepit:

1. Illi l-incident tat-trafflku li sehh gewwa l-Mosta fil-5 ta' Jannar 1995 bejn Paul Grech u Natasha Pace ma' garax tort tal-konvenuta, izda gara unikament tort u htija tal-attur billi fost ragunijiet ohra huwa kien qed isuq bi speed sperikolat f'lokalita residenzjali u fuq in-naha hazina tat-triq.

2. Illi stante li dan l-incident ma garax tort u htija tal-konvenuta l'ebda ammont ma' huwa dovut lill-attur in linea ta' danni.

3. Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni ta' John Bonnici a fol 37 tal-process.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuta Natasha Pace, a fol 40 tal-process, fejn eccepit:-

1. Illi l-incident tat-trafflku li sehh gewwa l-Mosta fil-5 ta' Jannar 1995 bejn Paul Grech u l-eccipjenti ma' garax tort taghha, izda gara unikament tort u htija tal-attur billi fost ragunijiet ohra huwa kien qed isuq b'speed sperikolat f'lokalita residenzjali u fuq in-naha hazina tat-triq.

2. Illi stante li dan l-incident ma garax tort u htija tal-konvenuta l'ebda amont ma' huwa dovut lill-attur in linea ta' danni.

3. Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuta a fol 40 tal-process.

Rat in-nota tal-attur tat-12 ta' Gunju 1996 fejn permezz taghha esebixxa l-affidavit tieghu.

Rat il-verbal tas-seduti tal-11 ta' Novembru 1996, tas-16 ta' April 1997 fejn id-difensuri tal-partijiet qablu li jsir il-kontro-ezami tal-attur. Xehed in kontro-ezami l-attur. Il-kontro-ezami tal-attur gie sospiz u l-kawza giet differita ghas-7 ta' Novembru 1997; tas-7 ta' Novembru 1997, tal-11 ta' Marzu 1998, tas-26 ta' Ottubru 1998 fejn xehdu il-P.S. 595 Anthony Camilleri u Anita Savona; tal-5 ta' Marzu 1999 fejn xehdet in kontro-ezami Anita Savona, u xehed ukoll Nazzareno sive Rene Zammit. Dr Zammit McKeon iddikjara illi l-attur m'ghadhux provi aktar. Il-kawza giet differita ghat-12 ta' Novembru 1999 ghall-provi tal-konvenuta; u tat-12 ta' Novembru 1999.

Rat in-nota tal-konvenuta tal-10 ta' Marzu 2000 fejnipprezentat xi affidavits.

Rat il-verbal tas-seduti tat-22 ta' Marzu 2000 fejn Dr. Bianchi ddikjara li fadallu biss jipproduci l-affidavit tax-xhud Paola Pandolfino u b'din ix-xhud huwa jkun ikkonkluda l-provi tieghu, u l-kawza giet differita ghall-15 ta' Mejju 2000; tal-15 ta' Mejju 2000; tat-3 ta' Ottubru 2000 fejn il-kawza bdiet tigi mismugha minn din il-Qorti kif prezentament presjeduta; tat-23 ta' Jannar 2001 fejn Dr. Bianchi rrinunzja ghax-xhud Paola Paldonfino stante li tinsab imsiefra, u xehdet Natasha Pace. Id-difensuri ddikjaraw li m'ghandhomx provi aktar. Id-difensuri qablu wkoll li Independence Avenue hija *main road*. Id-difensuri trattaw il-kaz u qablu li l-kawza tista' tibqa' ghas-sentenza. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-6 ta' Marzu 2001.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi din hija kawza dwar kollizzjoni stradali bejn l-attur li kien qed isuq Minibus Reg. No. Y - 2215 u l-konvenuta li kienet qed isuq il-karozza Peugeot Reg. No. L - 1380 go Vjal l-Indipendenza, Mosta.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-attur kien ghaddej fl-istess triq mid-direzzjoni tal-Belt sejjer lejn il-Mosta, mentri il-konvenuta kienet hierga minn Mill Street, li taghti ghal fuq l-istess triq. Id-data kienet il-5 ta' Jannar 1995 u il-hin kien ghall-habta tas-siegha ta' fil-ghodu u kienet ix-xita.

Illi ghalhekk id-dinamika tal-incident hija wahda cara, u tikkoncerna l-kaz klassiku ta' *"main road user"* u *"side road user"* u bla ebda dubju hija massima stabbilita li d-dritta tat-triq tispetta lill-utent tat-triq principali, li fil-kaz in kwistjoni hija bla dubju Vjal L-Indipendeza, minn fejn kien gej l-attur, u fejn fil-fatt sar is-sinistru, kif wiehed jinduna ukoll mill-istess toroq involuti, u kif sahansitra qablu id-difensuri tal-partijiet fl-ahhar seduta tat-23 ta' Jannar 2001.

Illi in fatti skond *The Highway Code* jinghad illi:-

"Para. 91. Unless otherwise indicated, traffic on the major roads has the right of way on traffic crossing, joining or leaving the major road".

"Para.92. At an intersection or junction of a major road and a minor road traffic on the latter road should give way to traffic on or coming off the major road".

Illi mhux hekk biss izda minn fejn kienet hierga l-istess konvenuta hemm *traffic sign* biex min ikun hiereg min Mill Street ghal fuq Vjal l-Indipendenza jieqaf, ovvjament ghaliex ikun hiereg go *main road*.

Illi mill-provi kollha prodotti cioe` l-affidavits, xiehda, u l-iskizz m'hemmx dubju li hawn japplikaw il-principji enuncjati fis-sentenza **"Carmelo Sheridan vs Joseph Cutajar"** (P.A. R.C.P 13 ta' Lulju 2000) fejn inghad li *"la darba kien hemm 'Stop Sign' minn fejn harget il-konvenuta hija kellha l-obbligu li tieqaf u qabel ma tohrog ghat-triq li taqsam ghad-dritt kellha tesplora sewwa t-triq. Illi kif ikkunsidrat il-Qorti ta' l-Appell fis-sentenza '**L-Avukat Dottor Stephen Thake noe et vs Reverendu Patri Ingnatius Paul Axisa**' (13.02.1997):*

"*L-'stop sign' hu ordni perentorju li d-driver tal-vettura assigurata mad-ditta attrici kien jehtieglu jobdi biex* <u>*minn warajh*</u> *jesplora t-traffiku li jkun hemm fuq l-arterja principali w ma jazzardax jirfes fuqha qabel ikun ghal kollox cert li seta' jaghmel dan u jtemm il-manuvra li ried jaghmel …"*.

Illi fil-kawza odjerna, l-attur qed isostni li l-konvenuta nonostante li kellha *stop sign* ma waqfitx, baqghet hierga u saret il-habta. Illi pero` l-verzjoni tal-konvenuta hija li waqfet, harset kemm fuq ix-xellug u

l-lemin, u ma rat l-ebda vettura fuq it-triq principali harget biex tmur fuq l-lemin taghha u kif qabzet nofs it-triq rat lill-attur go fiha.

Illi din il-Qorti, pero`, hija tal-fehma u konvinta li anke jekk il-konvenuta verament waqfet fuq l-*istop sign,* hija bilfors ma esploratx it-triq sew qabel ma ddecidiet li tidhol ghal fuq il-*main road*, ghaliex kieku verament ghamlet dan hija ma setghatx tonqos li tara l-utenti tal-istess triq, fosthom ovvjament lill-attur.

Illi fuq kollox kien ovvjament oneru tal-istess konvenuta li tesplora sewwa it-triq qabel ma taqsam it-triq principali, u dan peress li hija kienet qed tmur kontra l-*flow of traffic* fl-istess triq, u ghalhekk kellha l-obbligu li tara dak li kien *“in plain view”,* anke ghaliex il-vizzwali taghha ma kienet ristretta bl-ebda mod, konsiderando li Vjal l-Indipendenza, hija triq wiesgha sew u dritta, u dan anke tenut kont tal-hin bil-lejl meta sar l-istess incident.

Illi l-istess konvenuta sabiex tiskolpi ruhha mir-responsabilita’ tal-incident sostniet li l-attur kien ghaddej bi *speed* esegerat ghall-lokal residenzjali, u *di piu’* kien ghaddej ukoll *“wrong side”.*

Illi fl-opinjoni ta’ din il-Qorti dan l-argument tal-istess konvenuta lanqas jista’ jigi accettat, stante li fl-ewwel

lok dawn l-allegazzjonijiet taghha bl-ebda mod ma gew ippruvati, anke ghaliex jekk wiehed ihares lejn l-okkorenza redatta minn P.S. 595 Anthony Camilleri a fol. 68 tal-process, ma jirrizultax li *a tempo vergine* l-istess konvenuta ghamlet tali lment, u *di piu`* l-istess versjoni lanqas hija verosimili, tenut kont tal-fatt, li huwa ammess mill-istess konvenuta, li hija rat lill-attur biss fil-mument tal-impatt u *in the agony of the collission.* Illi dan apparti li l-konvenuta ma resqet ebda provi sabiex jikkoroboraw l-istess, meta kien l-oneru taghha li taghmel dan stante l-allegazzjoni minnha vantata.

Illi apparti dan pero' jinghad li stabbilit il-principju li din il-Qorti sabiex tasal ghall-konkluzzjoni dwar r-responsabilita' tal-incident *de quo* ghandha thares lejn min kien il-*kawza prossima tal-istess incident*, fl-opinjoni ta' din il-Qorti, dak li ikkawza l-istess sinistru kien proprju l-hrug negligenti tal-istess konvenuta minn *side road* ghal fuq *main road*, u xejn izjed, u ghalhekk l-istess konvenuta ghandha tinzamm u qed tinstab unikament responsabbli ghall-incident *de quo.*

Illi jidher li dan kollu huwa bizzejjed sabiex iwassal ghall-konkluzzjoni ta' din il-pendenza, pero' jinghad ukoll li dwar l-allegazzjoni ta' speed da parte tal-attur, din hija ukoll inverosimili tenut kont tal-fatt li l-attur kien ghadu kemm qala' minn *stationary position* iktar

il-fuq fl-istess triq sabiex inizzel il-passiggieri, u dan huwa korroborat mill-istess passigiera Anita Savona u Nazzareno sive Rene Zammit, li ukoll ikkonfermaw li l-istess attur kien qed isuq ghad-dritt fuq in-naha ta' barra tat-triq, pero' fuq il-karreggiata tieghu, stante li mal-bankina fuq ix-xellug, kien hemm, kif dejjem ikun hemm diversi karrozzi ipparkjati.

Illi fid-dawl tal-premess, u konsistentement mal-provi prodotti jirrizulta li l-manuvra tal-konvenuta kif fuq deskritta kienet il-kawza prossima tal-incident *de quo* billi l-istess konvenuta qasmet it-triq u kisret il-*flow of traffic* minghajr ma hadet il-prekawzjonijiet necessarji sabiex tittraversa l-istess triq biss meta tkun assigurat ruhha li ma hemm ebda periklu ghall-utenti l-ohra tat-triq principali, li dejjem ghandhom dritta fuq il-karozza taghha.

Illi jinghad ukoll fl-ahhar nett li mix-xhieda prodotti ma jirrizultax li l-attur ikkontribwixxa ghall-istess incident jew li l-istess sewwieq fl-investiment tieghu tal-istess vettura kien negligenti b' mod li pogga lilu nnifsu f'*self inflicted incapacity*, anzi l-istess sewwieq baqa' konsistentement isuq fl-istess direzzjoni bi *speed* normali sakemm gie rinfaccjatt b'*sudden emergency*, u ma setghax jevita s-sinistru nonostante t-tentattivi tieghu biex jaghmel dan. **("Gasan Insurance Agency**

Limited et vs David Guazzo" - P.A. R.C.P 14 ta' Lulju 1999).

Illi ghalhekk l-ewwel talba attrici ghandha tigi milqugha u l-konvenuta qed tinzamm responsabbli ghall incident *de quo* minhabba negligenza, u traskuragini da parte taghha.

<u>III. LIKWIDAZZJONI TA' DANNI.</u>

Illi l-attur qed isostni li soffra ammont ta' danni fis-somma ta' elf, hames mija u hamsa u sittin lira Maltija u sebgha u disghin centenzmu (Lm1,565.97).

Illi tali danni jikkonsistu fis-segwenti:-

Panel Beating (fol.12).	Lm200.00.0.
Spray Painting (fol. 12).	Lm160.00.0.
Spare Parts. (fol. 10).	Lm684.09.0.
Spare Parts. (fol.11).	Lm070.00.0.
Spare Parts. (fol. 11).	Lm045.00.0.
Spare Parts. (fol.12).	Lm022.50.0.
Spare Parts. (fol.10).	Lm046.00.0.
Spare Parts. (fol.10)	Lm061.00.0.
Spare Parts. (fol.10).	Lm034.78.0.
Total……………………………	Lm1323.37.

Illi mal-istess ammont irid jizdied l-ammont ta' xoghol mitluf mill-attur bhala xoghol bil-minibus ghall-ghaxar t'ijiem, kif jirrizulta mid-dokument esebit a fol.14 tal-process mahrug mill-Ghaqda tal-Mini Buses, fejn jirrizulta li l-attur tilef bl-ammont ta' Lm242.60 xoghol fi zmien ghaxar (10) t'ijiem tax-xoghol mill-5 ta' Jannar 1995 sat-18 ta' Jannar 1995.

Illi dawn id-danni sofferti jidhru li huma konformi mas-*survey* maghmul minn Francis Aveta fuq il-karozza attrici fid-29 ta' Dicembru 1994 esebit a fol. 8 tal-process, hlief ghall-ammont ta' xoghol li fiha kellha tissewwa l-karozza li huwa indikat bhala sebgha (7) granet tax-xoghol minflok ghaxra (10); pero` din iz-zieda ta' granet kemm damet tissewwa l-karozza hija wkoll ragonevoli, u *di piu'* l-ebda wahda mid-danni pretizi mill-attur ma gew ikkontestati la mill-konvenuta u lanqas mill-intervenut fil-kawza, u ghalhekk il-Qorti thoss li dan l-ammont ta' Lm242.60 ghandhu wkoll jigi mizjud mal-ammont ta' Lm1,323.37 sabiex d-danni likwidati ghandhom hekk jammontaw ghal elf, hames mija, u hamsa u sittin lira Maltija u sebgha u disghin centezmu (Lm1,565.97) kif indikat mill-istess attur fir-rendikont a fol. 9 tal-process.

Illi ghalhekk din il-Qorti tillikwida id-danni sofferti mill-attur fl-ammont ta' elf, hames mija, u hamsa u sittin lira Maltija u sebgha u disghin centezmu

(Lm1,565.97), liema ammont ghandu jithallas mill-istess konvenuta lill-attur.

IV. KONKLUZZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta u tal-intervenut fil-kawza, **tilqa' t-talbiet attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara lill-konvenuta unikament responsabbli ghall-incident awtomobilistiku fuq riferit u ghad-danni kollha li b'konsegwenza tal-istess garrab l-attur;
2. Tillikwida d-danni tal-attur fl-ammont ta' elf hames mija hamsa u sittin lira sebgha u disghin centezmu (Lm 1,565.97c) ; u

3. Tikkundanna lill-konvenuta thallas lill-attur is-somma ta' elf hames mija hamsa u sittin lira sebgha u disghin centezmu (Lm1565.97c) bhala dovuta minnha lill-attur in linea ta' danni.

Bl-ispejjez kollha, komprizi dawk tal-ittra interpellatorja tal-24 ta' Marzu 1995, dawk tal-ittra ufficjali tal-14 ta' Lulju 1995, u dawk tal-ittra ufficjali li ggib id-data tat-30 ta' Awissu 1995 ghan-notifika tal-assikuraturi tal-konvenuta bl-odjerni proceduri, u bl-

imghax legali mid-data tan-notifika tal-ittra ufficjali tal-14 ta' Lulju 1995 sal-effettiv pagament kontra l-konvenuta .

Moqrija.

Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.
29 ta' Marzu, 2001

Josette Demicoli.
Deputat Registratur.
29 ta' Marzu, 2001